

Diskriminerings
ombudsmannen

Sexuella trakasserier och trakasserier i skolan

Barn och elever har rätt att inte bli trakasserade eller sexuellt trakasserade vare sig av någon vuxen på skolan eller av andra barn eller elever.

Så snart någon anställd på skolan får veta att ett barn eller elev känner sig trakasserad ska skolan utreda vad som har hänt och vidta åtgärder för att förhindra fortsatta trakasserier.

Är trakasserier diskriminering?

Sexuella trakasserier och trakasserier är två former av diskriminering.

Trakasserier är ett agerande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Sexuella trakasserier är ett uttryck för sexuellt innehåll som kränker någons värdighet.

Trakasserier kan vara att ge uttryck för förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar, med koppling till diskrimineringsgrunderna. Det kan exempelvis handla om skällsord eller utfrysning. Sexuella trakasserier kan vara att någon till exempel tafsar eller skickar bilder med sexuellt innehåll. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger och anspelningar eller jargong.

Det finns sex olika former av diskriminering: direkt diskriminering, indirekt diskriminering, bristande tillgänglighet, trakasserier, sexuella trakasserier och instruktioner att diskriminera.

Vad ska skolan göra för att förebygga sexuella trakasserier och trakasserier?

Aktiva åtgärder

Skolan måste ha ett aktivt främjande och förebyggande arbete för att motverka diskriminering, inklusive trakasserier och sexuella trakasserier. Arbetet ska göras i fyra steg och ske i samverkan med barn, elever och personal:

1. Undersök risker
2. Analysera orsaker
3. Genomför åtgärder
4. Följ upp och utvärdera

Arbetet ska dokumenteras löpande. Läs mer om aktiva åtgärder på www.do.se/framja-och-atgarda/forskolan-och-skolans-ansvar. Tänk på att ta hänsyn till de specifika behov som finns i olika verksamheter. Det är troligt att sexåringarnas vardag skiljer sig från tolvåringarnas.

Riktlinjer och rutiner

Skolan ska ha riktlinjer som markerar att sexuella trakasserier och trakasserier som har samband med diskrimineringsgrunderna inte accepteras. Skolan ska ha rutiner som klargör hur skolan ska agera om någon känner sig trakasserad. Rutinerna ska ange vem den som upplever sig trakasserad ska vända sig till och vem som ansvarar för att händelsen eller påståendena utreds. Skolan ska också följa upp och utvärdera riktlinjerna och rutinerna.

Om skolan brister i det förebyggande arbetet går det att lämna ett tips eller klagomål om detta till DO.

Vad ska skolan göra om någon känner sig trakasserad?

- 1. Anmäla:** Om personalen får kännedom om att ett barn eller en elev har upplevt eller upplever sig utsatt för sexuella trakasserier eller trakasserier i samband med verksamheten, är de skyldiga att informera rektorn som i sin tur ska informera huvudmannen.
- 2. Utreda:** Skyldigheten att utreda uppstår så snart någon i personalen får kunskap om att någon upplever sig utsatt. Börja med att prata med de berörda så snart det är möjligt. I undersökningen kan skolan behöva ta hjälp av särskild kompetens, såsom kuratorer eller psykologer. Det kan också vara viktigt att undersöka sociala forum.
- 3. Åtgärda och stoppa** fortsatta trakasserier: Syftet med de åtgärder som skolan gör är att trakasserier ska upphöra. Åtgärder kan vara allt från samtal till disciplinära åtgärder.
- 4. Följ upp och utvärdera** åtgärderna: Om det visar sig att åtgärderna har varit otillräckliga måste skolan överväga vilka ytterligare åtgärder som kan sättas in.

Tips! Dokumentera: En dokumentation av utredningen och åtgärderna kan vara ett viktigt underlag för att ha möjlighet att följa upp effekterna av åtgärderna. Genom dokumentation kan skolan även upptäcka om de inträffade trakasserier är del av ett större problem som kräver mer omfattande insatser.

När gäller skolans skyldighet att utreda och åtgärda?

Skolans utrednings- och åtgärdsskyldighet gäller för alla former av trakasserier som uppstår i samband med verksamheten oavsett om trakasserier utförs av barn, elever eller personal. Det gäller även om kränkningen sker på fritiden om det har negativ påverkan på elevernas skolsituation. Med sociala medier och mobiltelefoner suddas gränsen mellan skolan och fritiden ut. Skolan bör därför vara extra uppmärksam på kränkningar som pågår bland elever på nätet och via sms.

Även om händelsen är polisanmäld och det pågår en brottsutredning ska skolan utreda och åtgärda trakasserier och sexuella trakasserier. En brottsutredning syftar till att ta reda på om ett brott har begåtts medan skolans utredning ska ge ett underlag för att avgöra vad som måste göras för att eventuella trakasserier ska upphöra.

Det går att lämna ett tips eller klagomål till DO om skolan inte uppfyller sin skyldighet att utreda och genomföra åtgärder.

Förbud mot repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan negativ behandling på grund av att eleven eller en vårdnadshavare har anmält skolan för diskriminering eller berättat att det förekommer trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev medverkar som till exempel vittne i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.